

JERZY BOROWSKI

Szkodliwe owady żerujące na igłach, pączkach i młodych pędach jedlicy zielonej — *Pseudotsuga menziesii* Franco.

Harmful Insects Feeding on Needles, Buds, and Young Shoots
of Douglas Fir (*Pseudotsuga menziesii* Franco.)

W historii polskiej entomologii tylko nieliczni badacze zajmowali się problemem szkodników owadzych występujących na obcych gatunkach drzew i krzewów. Najszerzej jak do tej pory, problem występowania szkodliwych owadów czy też podatności obcych gatunków drzew, na ataki rodzimych owadów, przedstawił w swoich pracach J. Dominik. Część prac tego autora (1, 2, 3, 4) poświęcona była między innymi jedlicy. Badania te jednak ukazywały zagrożenie głównie ze strony kambiofagów i ksylofagów, a owady uszkadzające aparat asymilacyjny, pączki lub młode pędy były poznawane tylko przy ich masowym występowaniu.

Poniżej została przedstawiona lista krajowych gatunków owadów, żerujących na aparacie asymilacyjnym, pączkach i młodych pędach jedlicy zielonej. Listę tę sporządzono na podstawie dostępnej literatury oraz badań własnych autora, prowadzonych głównie na terenie Arboretum Leśnego w Rogowie. Dla gatunków wyróżnionych gwiazdką przedstawiono krótki komentarz, znajdujący się w dalszej części artykułu.

Wykaz owadów żerujących na igłach, pączkach i młodych pędach jedlicy

<i>Orthoptera</i>	— <i>Tetrix bipunctata</i> (L.)
<i>Homoptera</i>	— <i>Gilletteella cooleyi</i> (Gillette), <i>Elatobium abietinum</i> (Walk.), <i>Nuculaspis abietis</i> (Schrank)
<i>Heteroptera</i>	— <i>Gastrodes abietum</i> (Bergroth), <i>Kleidocerys resedae</i> (Panz.)*

- Coleoptera* — *Otiorhynchus multipunctatus* (F.), *O. singularis* (L.), *Hylobius abietis* (L.), *H. pinastri* (Gyll.), *H. piceus* (De Geer), *Strophosoma capitatum* (De Geer), *S. melanogrammum* (Forst.), *Polydrusus marginatus* Steph.
- Hymenoptera* — *Gilpinia polytoma* (Htg.)*
- Lepidoptera* — *Dioryctria abietella* (Den. et Schiff.), *Argyresthia galbratella* Zell., *Epinotia tedella* (Cl.), *E. fraternana* (Haw.), *Choristoneura murinana* (Hübner), *Coleophora laricella* (Hb.), *Agrotis segetum* (Denis et Schiff.), *Panolis flammea* (Denis et Schiff.), *Lymantria monacha* (L.), *Orgyia antiqua* (L.), *Calliteara pudibunda* (L.), *Dendrolimus pini* (L.), *Thera variata* (Denis et Schiff.), *Semiothisa liturata* (Cl.), *S. signaria* (Hb.), *Biston betularius* (L.), *Eupithecia pusillata* (Denis et Schiff.), *E. lariciata* (Frey.), *Sphinx pinastri* L.
- Acarina* — *Oligonychus ununguis* Jacobi*

Kleidocerys resedae (Panz.) jest pospolitym polifagiem, notowanym z wielu drzew liściastych oraz świerka i sosny. Na jedlicy został stwierdzony w 1996 roku, na terenie Arboretum w Rogowie. Owad ten pojawia się bardzo wczesną wiosną (imagines zimujące). Postacie dorosłe żerują w dzień i wysysają igły, punktowo, w wielu miejscach. Igły te, po kilkunastu dniach żółkną i brunatnieją w miejscach nakłuć. Owady nakłuwają również młode pędy. Po kopulacji, samice składają jaja u nasady pędów, pod odstające łuski pozostałe po pączkach. Poszczególne stadia larwalne, żerują podobnie jak postacie dorosłe. Młode pokolenie pojawia się w na przełomie czerwca i lipca. W 1996 roku, w arboretum rogowskim owad ten dość licznie wystąpił na jedlicy oraz na kilku gatunkach z rodzaju *Abies* i *Picea*, nie powodując jednak widocznych strat w uigleniu drzew. Może mieć jednak znaczenie, występując razem z innymi szkodnikami, pogłębiając osłabienie drzew.

Gilpinia polytoma (Htg.) — w literaturze brak jest danych o występowaniu foliofagicznych błonkówek na jedlicy. W trakcie prowadzonych badań, została odłowiona jedna larwa borecznika świerkowca — *Gilpinia polytoma* (Htg.) — w drzewostanie jedlicowym, **rosnącym** na terenie Arboretum w Rogowie. Po kilkudniowym żerowaniu w hodowli nastąpiła śmierć larwy. Niewątpliwie samica borecznika przypadkowo złożyła jajo na jedlicy a nieodpowiedni skład substancji odżywczych w igłach, spowodował śmierć larwy. W trakcie prowadzenia prac badawczych nad entomofauną introdukowanych gatunków drzew, odnotowano więcej podobnych przypadków a długość życia larw na nieodpowiedniej roślinie pokarmowej, zależała zapewne od ilości trujących i niestrawnych substancji zawartych w igłach.

Oligonychus ununguis Jacobi — przędziorek ten wysysa zawartość igieł, które następnie brunatnieją. Potrafi on także wysysać niezdrewniałe, młode pędy drzew. Jest to pospolity roztocz, licznie obserwowany na jedlicy a także na innych obcych gatunkach drzew. Pomimo swej pospolitości, owad ten nie stwarza bezpośredniego zagrożenia dla drzew a jedynie może przyczyniać się do ich osłabienia.

Z Katedry Ochrony Lasu i Ekologii
SGGW w Warszawie

Literatura

1. **Dominik J.:** Dalsze wyniki obserwacji nad uszkodzaniem przez owady niektórych gatunków drzew obcego pochodzenia. Zesz. nauk. SGGW, 1968, Leśnictwo, z. 11, str.65-68.
2. **Dominik J.:** Wyniki 20-letnich obserwacji nad uszkodzaniem przez owady niektórych gatunków drzew iglastych obcego pochodzenia w Lasach Doświadczalnych SGGW w Rogowie. Sylwan, 1972, nr 8, str. 11-18.
3. **Dominik J.:** Badania nad występowaniem chorób i szkodników owadzich na drzewach północnoamerykańskich w rejonach o różnym stopniu zanieczyszczenia atmosfery przez przemysł — sprawozdanie końcowe z badań do grantu No FG-PO-304. Maszynopis Katedry Ochrony Lasu i Ekologii SGGW, 1977, 122 str., 9 tab.
4. **Dominik J., Grzywacz A., Tumiłowicz J.:** Wykorzystanie obcych gatunków drzew w zdegradowanych ekosystemach leśnych — sprawozdanie z badań za lata 1986 - 1990. Maszynopis Katedry Ochrony Lasu i Ekologii SGGW, 1990, 125 str. Streszczenie

Summary

Harmful insects feeding on needles, buds, and young shoots of Douglas fir *Pseudotsuga menziesii* Franco

The paper presents a list of contry's insect species, feeding on needles, buds, and young shoots of Douglas fir *Pseudotsuga menziesii* Franco. For three insect species, marked with an asterisk, a short comentary has been presented. Consequently, for *Kleidocerys resedae* (Panz.) there were new data on species biology presented, for *Gilpinia polytoma* (Htg.) there was a non-possibility of development of this species on Douglas fir stated, and for *Olignychus ununguis* Jacobi that the tree species in question proved to be a new host species.